

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ: ΩΣ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ

3^η Φεβρουαρίου 2014

Το 1989 η αγορά ακινήτων της Ιαπωνίας, η οποία θεμελιωνόταν σε μια από τις μεγάλες φούσκες της παγκόσμιας οικονομικής ιστορίας, κατέρρευσε. Μαζί της έπεσαν στον γκρεμό και οι τράπεζες της χώρας, με αποτέλεσμα να αναγκαστεί η Κεντρική Τράπεζα της Ιαπωνίας να παρέμβει. Αρχικά, έρριξε τα επιτόκια στο μηδέν και, όταν αυτό δεν έφτανε για να αποκατασταθεί η ρευστότητα στους διάφορους κλάδους της οικονομίας (οικοδομές, βιομηχανία, γεωργία), άρχισε να αγοράζει από τράπεζες και μεγάλες εταιρείες μετοχές, ομόλογα, δάνεια και παράγωγα ώστε να σταματήσει τον πανικό που κινδύνευε να γκρεμίσει εν μία νυκτί το μεταπολεμικό οικονομικό θαύμα της χώρας του Ανατέλλοντος Ηλίου. Στην γλώσσα των οικονομολόγων, η Ιαπωνία είχε πέσει στην «παγίδα ρευστότητας» (μηδενικά επιτόκια τα οποία ήταν αδύνατον να μειωθούν άλλο) από την οποία η Κεντρική της Τράπεζα προσπάθησε να «αποδράσει» με την πρωτόγνωρη μέθοδο της λεγόμενης «ποσοτικής χαλάρωσης» (μαζικές αγορές δανείων και εν γένει χάρτινων τίτλων από τους ιδιώτες ώστε να μην καταρρεύσει η αξία τους και, μαζί της, οι όποιες προοπτικές επενδύσεων και ανάκαμψης).

Τα επόμενα έξι χρόνια, το γιεν έχασε σχεδόν την μισή του αξία, σε σχέση με το δολάριο. Αυτός ήταν ένας από τους στόχους της Κεντρικής Τράπεζας στο Τόκυο: η παράλληλη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και η μείωση, σε όρους δολαρίου, των χρεών των εργολάβων και των τραπεζιτών. Όμως, όπως συμβαίνει, πάντα, υπήρξαν και παρενέργειες: Ιάπωνες αποταμιευτές, αντιμέτωποι με μηδενικά επιτόκια στην Ιαπωνία, σήκωσαν τα χρήματά τους και τα τοποθέτησαν σε άλλες χώρες όπου τα επιτόκια παρέμεναν θετικά και οι ρυθμοί ανάπτυξης δημιουργούσαν εμπιστοσύνη. Έτσι, ένα ιαπωνικό κεφαλαιακό τσουνάμι «εισέβαλε» στην Ινδονησία, στην Ταϊλάνδη, στις Φιλιππίνες και στην Μαλαισία (ενώ ένα δεύτερο τσουνάμι κεφαλαίων στράφηκε προς τις ΗΠΑ, με έμφαση στα ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου).

Και δεν ήταν μόνο οι Ιαπωνικές αποταμιεύσεις που έρρευσαν προς τις χώρες της Ν.Α. Ασίας. Ήταν και κάτι άλλο: Καθώς τα επιτόκια δανεισμού στην Ιαπωνία ήταν σχεδόν μηδενικά, ξάφνου συνέφερε να δανειστεί κάποιος στην Ιαπωνία (με μηδαμινό επιτόκιο) και να μεταφέρει τα δανεικά στις χώρες εκείνες όπου τα επιτόκια ήταν πολύ μεγαλύτερα και η οικονομία τους προσέφερε μεγαλύτερες αποδόσεις (π.χ. στο Χρηματιστήριο) απ' ότι στην «Ιαπωνία της Κρίσης». (Η πρακτική αυτή ονομάζεται carry trade). Επί πλέον, επειδή επικρατούσε η προσδοκία ότι το γιεν θα πέφτει συνεχώς, οι επιτήδριοι που δανείζονταν στην Ιαπωνία για να «τοποθετηθούν» στις χώρες της Ν.Α. Ασίας υπολόγιζαν ότι, έτσι, όχι μόνο θα επωφεληθούν από τα υψηλότερα επιτόκια εκτός Ιαπωνίας αλλά και πως, καθώς το γιεν θα πέφτει, θα κερδίσουν κι άλλα ποσά όταν θα έρθει η ώρα να μετατρέψουν τα κέρδη τους σε γιέν για να αποπληρώσουν, αργότερα, τις Ιαπωνικές τράπεζες από τις οποίες δανείστηκαν.

Αυτός ήταν ο βασικός λόγος του Μεγάλου Πάρτυ στις χώρες της Ν.Α. Ασίας στην δεκαετία του 1990. Πάρτυ που τελείωσε άγαρμπα το 1997 όταν φήμες που έλεγαν ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ιαπωνίας θα αρχίσει να αυξάνει τα επιτόκια της έσπειραν στην Ταϊλάνδη τον πανικό πως τα ιαπωνικά κεφάλαια θα φύγουν όσο γρήγορα είχαν έρθει, με αποτέλεσμα την υποτίμηση του Ταϊλανδέζικου νομίσματος. Καθώς το Ταϊλανδέζικο μπατ άρχισε να πέφτει, ο πανικός επεκτάθηκε σε εκείνους που είχαν δανειστεί στην Ιαπωνία για να επενδύσουν στην Ταϊλάνδη (καθώς φοβήθηκαν ότι τα κέρδη τους στην Μπανγκόκ δεν θα ήταν πλέον αρκετά για να αποπληρώσουν τα δάνειά τους στο Τόκυο). Δεν χρειάστηκε πολύ για να καταρρεύσουν όλα τα νομίσματα της Ν.Α. Ασίας και να βυθιστεί η περιοχή στην Κρίση του 1998 – μια κρίση που έκανε πολύ χειρότερη το ΔΝΤ εμμένοντας (σας θυμίζει κάτι;) σε σκληρή λιτότητα εν καιρώ κατάρρευσης (μια ανοησία που το ΔΝΤ έχει πλέον αποδεχθεί – και για την οποία έχει κάνει την αυτοκριτική του – δυστυχώς απελπιστικά καθυστερημένα).

CUT στο σήμερα. Για να μην σας κουράζω άνευ λόγου, ξαναδιαβάστε την παραπάνω ιστορία αντικαθιστώντας:

- Την αγορά ακινήτων της Ιαπωνίας με εκείνη των ΗΠΑ
- Το Ιαπωνικό Κράχ του 1989 με το Αμερικανικό του 2008
- Την Κεντρική Τράπεζα της Ιαπωνίας με εκείνη των ΗΠΑ, το Fed
- Τις χώρες της Ν.Α. Ασίας με τις λεγόμενες «εύθραστες οκτώ»: Ινδία, Ινδονησία, Βραζιλία, Τουρκία, Ν. Αφρική, Αργεντινή, Ρωσία και Χιλή.

Η ιστορία πραγματικά κινδυνεύει να επαναληφθεί αυτόν τον καιρό. Όχι ως φάρσα αλλά ως θέατρο του παραλόγου.

Σκηνή Πρώτη: Η Fed αντέδρασε στην «παγίδα ρευστότητας», στην οποία πιάστηκαν οι ΗΠΑ μετά την κατάρρευση της αγοράς ακινήτων και της Γουόλ Στρίτ εν έτει 2008, με την μέθοδο της «ποσοτικής χαλάρωσης».

Σκηνή Δεύτερη: Αποταμιεύσεις (ιδίως των μεγάλων επιχειρήσεων, οι οποίες φοβόντουσαν να επενδύσουν στις υφεσιακές χώρες της Δύσης) και τεράστια ποσά που δανείζονταν (με σχεδόν μηδενικά επιτόκια) στις ΗΠΑ «τοποθετούνταν» στις «εύθραστες οκτώ» δημιουργώντας μια τεχνητή αίσθηση υπερ-ανάπτυξης στις χώρες αυτές (carry trade και πάλι).

Σκηνή Τρίτη: Το περασμένο καλοκαίρι (αντίστοιχη «στιγμή» του 1997 στην πιο πάνω ιστορία) η Fed ανακοίνωσε ότι αρχίζει να μειώνει την ποσοτική χαλάρωση, μια ανακοίνωση που έδωσε το έναυσμα για ανησυχίες ότι τα αμερικανικά επιτόκια θα αυξηθούν, με αποτέλεσμα να ανησυχούν πολλοί ότι θα υπάρξει επαναπατρισμός κεφαλαίων στις ΗΠΑ, κάτι που, το περασμένο δεκαήμερο, οδήγησε στο κατρακύλισμα των νομισμάτων των «εύθραστων οκτώ» - με μεγαλύτερα θύματα την Τουρκία και την Αργεντινή (κάτι ανάλογο με την

αλυσιδωτή αντίδραση που ξέσπασε το 1997 όταν υποτιμήθηκε το Ταϋλανδέζικο μπατ).

Σκηνή Τέταρτη: Οι κεντρικές τράπεζες των «εύθραστων οκτώ» αντιδρούν στην κατάρρευση των νομισμάτων τους αυξάνοντας τα επιτόκια, την ώρα που οι κυβερνήσεις αναγκάζονται να περιορίσουν τις δημόσιες δαπάνες και να αυξήσουν την φορολογία. Η Κρίση χτυπά τις πόρτες όλων, επιφυλάσσοντας το πιο σκληρό χτύπημα για εκείνους που θα πληγούν τα μέγιστα από αυτό: τους αδύναμους, τους φτωχούς, τους άρρωστους, τους αποκλεισμένους.

Σκηνή Πέμπτη: Ενώ οι ΗΠΑ έχουν λόγο να ελπίζουν πως δεν θα επηρεαστούν από την Κρίση των «εύθραστων οκτώ», η Ανόητη Ήπειρος, η Ευρώπη (και ιδίως η Ευρωζώνη), θα νιώσει στο πετσί της τον πόνο τους. Π.χ. οι τράπεζες της Ισπανίας, εκεί που πήγαν να κουκουλώσουν τις μαύρες τρύπες τους, θα ξεγυμνωθούν και πάλι, δεδομένων των ανοιγμάτων τους στην Λ. Αμερική και αλλού.

Σκηνή Έκτη: Δεν έχει γραφτεί ακόμα. Σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από την Κίνα και το πόσο γρήγορα, ή πόσο αργά, θα σκάσει η εκεί φούσκα στο παρατραπεζικό σύστημα και στην αγορά ακινήτων της Σεν Ζεν και της Σανγκάης...